СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 257. Джерзі Ситі, Н. Дж., понеділок, 4-го листопада 1935. — VOL. XLIII. No. 257. Jersey City, N. J., Monday, November 4, 1935. THREE CENTS

ШКОДИ З ЗЕМЛЕТРУСУ ПОВАЖНІ

НЮ ЙОРК. — Перші заспокоєння, що, мовляв, четверговий землетрус не зробив поважнішої матеріяльної шкоди, не зовсім показуються оправданими.

Бюра поліції й будинків, що зібрали дані про розміри шкоди, переконалися, що в самому Ню Йорку 25 будинків показали такі поважні розколини в мурах, що уряд мусів подбати за їх підпертя або направу. Найбільше небезпечним показалося ушкодження дому під ч. 141 на Секет Стріт, з котрого навіть треба було вивести всіж жильців зі страху, що може завалитись. У кімнатах стейтового департаменту контролі в Олбані землетрус звалив шафи з документами та зробив велику метушню. Президента Рузвелта землетрус розбудив у його літній палаті в Гайд Парку.

Головне питання, що стоїть перед навіщеною землетрусом смугою, є очевидно питання, чи землетрус може повторитись, а як повториться, чи не може це статися з більшою силою. Про це між знавцями геольогії нема одної думки. Вони вважають землетрус зовсім природним явищем, що випливає з факту корчення землі наслідком її остигання. Цей процес іде від яких 35,000 літ. Осередком четвергового землетрусу була околиця Дусета в Квібеку, в Канаді, себто в тій околиці заломилася земна шкаралупа. Думка, що за четверговим землетрусом можуть наступити інші, знайшла підтвердження в тому, що в пятницю коло 5-тої години зполудня записали нові потрясення землі сейзмографи „Фраклинського інституту" в Філаделфії.

Від землетрусу на сході зовсім незалежним є землетрус у Гелені, в стейті Монтана. Нові потрясення землі, що трапилися там у пятницю, нарobили знову пів міліона долярів шкоди.

Багато мешканців міста, застрашених землетрусом, повтікали з домів та таборують поза містом. Великий холод, що навістив цю околицю, тепер заставляє декого з них не дивитись на небезпеку від землетрусу та вертатися додому.

Уряд визначив 100,000 долярів на допомогу жертвам землетрусу.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ОБРАЖУЄ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН. — Американська Федерація Праці іменувала своїм представником на „Інтернаціональну конференцію робітничих організацій", що має відбутися в Чіле в грудні, В. Л. Гочесона. Коли президент Рузвелт довідався про цей вибір, він заявив своє обурення, а секретарка праці, Перкинс, своє розчарування, бо Гочесон є провідником тих юністів, що противляться політиці президента Рузвелта.

АМЕРИКАНЦІ СВЯТКУЮТЬ ПАМЯТЬ ВЕЛИКОГО ПИСЬМЕННИКА.

ВАШИНГТОН. — Ріжні організації по всьому краю святкують першу столітню річницю уродин великого американського письменника, гумориста Марка Твейна.

Зприводу ювилею розкривають багато цікавих фактів про те, як ріжні заскорузлі круги американців кидали преріжні колоди на дорогу великого письменника. Між іншим розкрито, як то одна бібліотекарка в публичній бібліотеці в Бруклині добилась усунення книжок Марка Твейна з полиць для дітей.

Губернатор Пуерто Ріка проголосив 100-літню річницю уродин письменника урядовим святом. Підчас свята відомий американський письменник Гендрик говорив про Марка Твейна як про великого приятеля традиції демократії. Він заявив, що Америка тепер веде боротьбу за задержання демократії, яку вона може втратити.

ВІДГУК ЗАГОНИСТОГО ВБИВСТВА.

НЮ ЙОРК. — Перед стейтовим судом повіту Кингз у Брукліні ставав обвинуваченний за вбивство Даміняно Консентіно, італійський імігрант, що минулого червня вбив паню Анну Фонтану.

Тлом убивства був дітвацький жарт 9-літнього Антонія Фонтани, котрий, забавляючися під домом родичів, обризкав брудною вуличною водою одіту в чисту недільну суконку 6-літню Джозефіну Консентіно. Дівчина побігла з плачем до матері, а батько пішов сваритися з родичами хлопця. Підчас сварки він убив батька й матір.

Присяжні судді розглядали тільки вбивство пані Фонтани й признали Консентіна винуватим убивства першого ступня. Суддя визначив день 13-го листопада на його страчення на електричнім кріслі.

„ДОЧ ШУЛЦ" ПЛАТИВ ПОЛІТИКАНАМ ВЕЛИКІ СУМИ ЗА „ОХОРОНУ".

НЮ ЙОРК. — Розсліди „бизнесових" книг відомого рекетіра „Доча Шулца" показують, що він заплатив за останні три місяці перед своєю смертю за „поліційну охорону" 9,000 долярів.

УРЯДОВА КАМПАНІЯ ПРОТИ РАКЕТІРСТВ.

Фолі, прокуратор округи Бронкс, Ню Йорк, каже, що в тілі Артура Флегенгаймера, бутлегера, відомого під прізвищем „Доч Шулц", вмішаний генгстер Чарлз Лучіяна. Колись бандити з шайки Шулца, каже прокуратор, схопили Батіста Сальво, що був банкиром шайки Лучіяни в їх рекетірських операціях, та пустили його на волю по зложенню 9,000 долярів викупу. З пімсти за те, що бандити схопили Сальва, досі вбито 3 членів шайки, що зловила була Сальва. Прокуратор хоче дістати на суд Лучіяну і його шайку.

КРАЄВЕ „ЗАСТУПНИЦТВО" ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

В раді краєвого заступництва Закарпатської України в Ужгороді засідатимуть 2 Чехи, 2 Жиди й 1 Українець. Як бачимо, справжнє „заступництво" української, автономної країни...

СМЕРТЬ ВІД ЕЛЕКТРИЧНОЇ СТРУЇ.

В Теребовлі 28-літня Марія Ганкевич замоталася на свому подвірю між дротами зірваної радієвої антени. Дроти антени були получені з електричними проводами, що ними плила сильна електрична струя, яка вбила нещасну жінку.

В РУКАХ МОРСЬКИХ РОЗБИШАК.

Китайський корабель „Пао Фунг", опущений піратами, прибув недавно до Шанггаю. Морські розбишаки господарили на ньому 13 годин, підчас яких трох подорожних убили, а 3 ранили. Вартість добичі, що попала в руки піратів, виносить 40,000 долярів.

РОЗКРАДАЮТЬ НАГРАБЛЕНЕ.

В останніх часах розписалася совєтська преса про... зловживання, крадіжі, дефраудації в державних установах на совєтській Україні. Так напр. у комісаріяті внутрішньої торговлі викрито зловживання на 1,200,000 рублів. Цей комісаріят, виконуючи прикази Сталіна, відчинив у Києві ресторани та каварні, щоб комісарики мали де бавитися. На поправу цих льокалів мали виплатити 1,200,000 руб. Як показалося, ці гроші втопилися в кишенях комуністичних головачів, які будують там „рай" згідно з кличем: „Кради накрадене!" — Більшість льокалів треба було замкнути, бо навіть на совєтські умовини було там забрудно.

Подібні злодійства були теж у тресті годівлі расової худоби, де вкрали 700,000 рублів. В рибацькім тресті мали московсько-жидівські комісарики менше щастя, бо вкрали тільки 150,000 рублів.

В усіх тих злодійствах проводили „свої" партійні люди, комісарики, бо від голови риба смердить. Признатися Сталінови до тих злодіїв, це для „вождя" партії неприємна справа. Тому в большевії кажуть, що крадуть не комуністи, але клясові „вороги з партійним білетом". Тим думають, що одурять українського селянина. Адже найменший наш пастушок знає, що свиня з пашпортом, чи без пашпорту, є завсіди свинею. Тому, як довго там большевицькі комісарики „господарять", так довго будуть там красти як круки.

ЛІТЕРАТУРНА НАГОРОДА ЗА 1935 РІК.

Рада Тов. Письменників і Журналістів ім. Франка у Львові оголосила черговий конкурс на найкращий твір українського письменства, видрукуваний окремою книжкою в часі від 1 листопада 1934 р. до 1. XI. 1935 р. на західньо-українських землях і на еміграції.

ЛИСТУВАННЯ, ЩО ЙОГО НЕЛЕГКО ОПУБЛІКУВАТИ.

Видавець славного румунського письменника Панаіта Істратія мав у своїх картотеках товстий плік його листів, але, хоч як би рад, публікувати їх не спішиться. Істраті висловлювався в них про багатьох своїх малих і великих сучасників у той спосіб, що колиб це вийшло на яву, викликалоб цілу бурю образ і судових позвів на голову видавця тої щирої кореспонденції.

КЛЬОД ФАРЕР І МУСОЛІНІ.

Кльод Фарер, член французької Академії, що недавно назвав Віктора Іго „найжахливішим дурнем XIX. віку", пригадався ще громадянству розмовою, яку мав з представником одного з французьких часописів про Мусолінія. „Я звязаний з Мусолінієм — говорив він —якнайщирішою особистою приязню й знаю, що він не бажав війни. Але колиб одної днини котрусь із границь нарушено, знаю добре, що сказав би до мене: „Мій старий, що маю робити далі?" — і змобілізував би свої війська. А я міг би йому відповісти: „Мій старий, я розумію тебе дуже добре, хоча в основі це дуже дурна історія".

ПОЇЗД УПАВ У ПРОПАСТЬ.

Військовий поїзд, зложений з льокомотиви і 15 вагонів, вискочив з рейок біля китайської місцевости Люнгтай. Поїзд, що віз частину 109-тої китайської дивізії для боротьбо з комуністами, впав у 30-метрову пропасть. У катастрофі згинули 200 вояків і стількиж було важко ранених.

РОБІТНИКИ НА СОВЄТСЬКІЙ УКРАЇНІ КАРАЮТЬСЯ ПО ЗЕМЛЯНКАХ.

Московські „Ізвєстія", затривожені поголосками, що недалеко Дніпрельстану та інших великих промислових фабрик тисячі робітників живуть серед страшних мешканевих умовин по землянках, звернулися за вияснениями до місцевої влади. Влада не заперечила цих поголосок, але заявила, що такі випадки є дуже нечисленні. Досліди виявили, що в землянках мешкають 4,515 робітників з родинами, себто разом 16 тисяч осіб. Цей стан тягнеться ще від 1927. р. Між мешканцями землянок є 2 тисячі металюргічних робівників, 600 спеціялістів від обробітки алюмінію, не згадуючи про звичайних некваліфікованих робітників. — Так виглядає „большевицький рай" в освітленні большевицького офіційного органу.

НОВА РАДІОСТАЦІЯ, АЛЕ НЕ НА ЗАКАРПАТТІ.

На Словаччині мають на днях отворити вже третю радіовисилаючу стацію, в тому часі, коли всякі намагання Українців від довгих літ поставити в Ужгороді радіостацію йдуть на марно.

ГЕТЕ ЯК ПРООБРАЗ „ОЛІМПІСЬКОГО СПОКОЮ".

Найбільший поет Німеччини, Гете, був рівночасно найбільшим мистцем життя. Мало хто другий в історії вмів так опанувати всі трудноші буденщини, як він. Спокій Гетого, нерідко званий „олімпійським", доходив нераз до висот чи низин, незрозумілих для пересічної людини. Відомо приміром, що він зовсім не цікавився й не турбувався долею своєї батьківщини, заплутаної в наполеонські війни. Не зворушувався, коли конала його любовниця, й покладся до ліжка, щоби не дивитися на агонію своєї жінки. Колиб таким „олімпійським" спокоєм відзначався звичайний смертельник, тоб назвали його нікчемником; але в Гетого треба шукати пояснення й оправдання такого його уставлення себе до життя в тому, що тільки ціною тієї виімкової байдужности він міг „наладнати національну господарку велитенськими скарбами свого генія. Вексель банкротуючого мистця життя дисконтував Гете заєдно в повноцартісній монеті великої поезії"—пише з цього приводу французький знавець Гетого — Даркур.

МОРЕ ЗВЕРНУЛО.

Останки еспанського корабля зперед 300 літ викинули морські хвилі цими днями на побережжя Перу (Південна Америка). Цей корабель затонув іще в 1638 р. Між дошками корабля знайдено трохи еспанських монет з тих часів.

ЗАТРУЇЛИСЯ ГРИБАМИ.

У французькій місцевости Валянс затруїлися грибами 16 гостей двох місцевих ресторанів. Затроєних перевезли до лічниці. Два з них уже померли, а решта бореться зі смертю.

ЖІНОЧИЙ КОРАБЕЛЬ.

Цими днями до одної з французьких пристаней вернувся з чотиролітної подорожі довкруга світа корабель „Фрам". Залога корабля складається виключно з жінок. Усі вони скінчили морську школу.

ОСА ВБИЛА ЛІКАРЯ.

В живці Блянкенб у Турингії лікар д-р Павль Відербург пив лімоняду і через неуваги проковтнув осу, що впала була до склянки. Оса вкусила лікаря в пролик і по кількох хвилинах він помер у страшних муках.

ВАСИЛІЯНКИ ШИРЯТЬ РУСИФІКАЦІЮ?

З Мукачева пишуть до „Українського Слова": Від початку шкільного року 1935-36 учать у мукачівській церковній народній школі СС. Василіянки. Населення приняло їх радо, але тепер ціле Мукачево здивувалося, що українські Василіянки вчать по московському, а ще до того з недозволених підручників. Це здивування є тим більше, що минулого року вчили в тій школі світські вчителі з дозволених підручників по українськи. Цікаві ми знати, чи СС. Василіянки самі від себе це роблять, чи з якогось вищого наказу? Кому залежить у нас на тім, щоб гр. кат. Василіянки ширили у нас русофільство, а через це й православє? — Виходить, що автори читанок мусять аж перейти на православя, щоб їх читанки могли дістатися до гр. кат. шкіл...

СУДИТИМУТЬ ПРИ ЗАМКНЕНИХ ДВЕРЯХ ЗА ВБИВСТВО ПЕРАЦЬКОГО

ЛЬВІВ. — Доносять з Варшави, що процес за вбивство міністра Перацького відбудеться при замкнених дверях без представників преси. Кажуть, що про хід процесу видаватимуть тільки півофіційні комунікати. У звязку з тими поголосками вибралася до суду у Варшаві делегація з проханням відкликати такий евентуальний розпорядок.

УКРАЇНЦІ В БЕРЕЗІ КАРТУСЬКІЙ.

ЛЬВІВ. — З концентраційного табору в Березі Картуській випустили на волю абсольвента торговельного курсу, Мирона Кулинича, що сидів три і пів місяця, лікаря з Кремянця, д-ра Василя Кархута, що сидів 5 місяців, і студента медицини в Перемишлі, Панталеймона Грицеляка, що сидів півтора місяця.

У таборі залишилися ще 57 Українців.

ЗНИКАЮТЬ УЖЕ Й РЕШТКИ „УКРАЇНІЗАЦІЇ".

ПАРИЖ. — „Українське Слово" подає:

Дотепер Україна під Совєтами мала окрему військову округу, що називалась „Українська Воєнна Округа". В часі останніх маневрів червоної армії цю назву вже знесено й замінено на „Київський Воєнний Округ". Москві став небажаним не лише внутрішній зміст усього українського, але навіть сама згадка про нього.

НАЦІОНАЛІСТА ДО РОЗСТРІЛУ!

КИЇВ. — „Вісті" пишуть, що київський обласний суд судив три дні сім осіб учительського складу шельпахівської школи за те, що:

„У школі пропагувалися націоналістичні контреволюційні лозунги (гасла), на шкільних вечірках ставилися заборонені пєси".

Оту націоналістичну роботу підсудних нібито прикривали голова сільради й інструктор районової освіти. Обидвох їх засуджено: першого на 1 рік примусової праці, другого на 2 роки увязнення. Чотирох учителів і одну вчительку засуджено від 2 до 8 років „позбавлення волі", а головного підсудного, вчителя Воровського, засуджено до розстрілу.

ПЕРЕД ПОЛЬСЬКИМ СУДОМ ЗА ВІДЗНАКИ.

БІБРКА (Галичина). — В Бібрці заарештувала польська поліція під замітом приналежности до ОУН Костя Гіцика, С. Матійовича і В. Ладука. В тюрмі вони припняли жовто-сині відзнаки, а коли вязнична сторожа хотіла їм їх здерти, вони побили її. Тепер засудили їх на кару вязниці по чотири і пів року.

ЗА НЕСЕННЯ ВІНЦЯ.

ЗАВАЛІВ (Галичина). — Михайла Соболяка і І. Кифора, обидвох із Завалова, покарано 14-денним арештом за те, що підчас церковного походу на місцевий цвинтар в часі цьогорічних Зелених Свят несли вінець з кільчастого дроту з лентами.

РОЗВЯЗАЛИ „СОКІЛ" У ДРОГОБИЧІ.

ДРОГОБИЧ (Галичина). — Польське староство розвязало „Сокіл", подаючи як мотив розвязання те, що в товаристві виголошувано протиальокгольні реферати й що товариство на Сокільськім здвизі у Львові опустило площу вправ, протестуючи тим чином проти цього, що на площі грала польська музика.

400 НОВИХ КРУКІВ.

УЖГОРОД (Закарпаття). — Кажуть, що на Закарпаття мають прийти 400 нових чеських детективів для праці по селах. Оті детективи будуть займатися політичними справами. Замісць полекш для голодуючого селянства — висилає Прага Закарпаттю хмару голодних круків.

НАГІНКА НА „УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТОВИЙ СОЮЗ".

ЛЬВІВ. — Польська влада заборонила відбуття XI Запорозьких Ігрищ у Львові. Причиною цеї заборони є те, що УСС (Український Спортовий Союз) не хоче дозволити своїм членам розгривку змагань із польськими і жидівськими клюбами. Польська влада наказала скликати загальні збори УСС і скасувати цю постанову, заявляючи, що в противному випадку вона розвяже товариство. Недавно відбулися збори УСС у цій справі й вони більшістю голосів відмовилися погодитись на польські домагання.

СВЯТО ОЩАДНОСТИ.

ЛЬВІВ. — По цілім краю поведено серед українського населення кампанію за ощадність. У виданій з того приводу відозві кажеться, що наш нарід від 1926 р. святкує кожного року Свято Ощадности для поширення чесноти ощадности в найдальші маси громадянства. Тим способом намагається край поборювати лихоліття та доходити до заможности і добра. Далі зазначується, що завдяки тій пропаганді придбано вже десятки міліонів злотих для обороту в українських господарських установах. Масова ощадність Українців є потрібна, бо перед нами стоїть недоля тисяч безробітних Українців і занепад сільських господарств. А на поправу цього треба національних капіталів.

"SVOBODA" (LIBERTY),
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКАНСЬКИЙ БОЛЯК

Кампанія уряду проти рекетірств, що розсілися на американськім населенню, починає прибирати вже конкретні форми як боротьба проти певних, докладно означених зловжитків.

Показується при тому наперед величезна ріжнородність цих рекетірств, що ссуть соки з населення Америки. За один день розкрито факти позичкового рекетірства, перегонового й реклямового.

Рівночасно з тим показується, які велитенські суми витягають рекетірі зі своїх жертв. Одно таке рекетірство перегонів, за обчисленнями урядових дослідників, забрало від людей за останній рік, два міліони долярів.

Та перегонове рекетірство подекуди ще може найменше з усіх. Перегоновий рекетір не накидається на нікого, хто не пхається в цю ризиковну гру та не бажає заробити гроші без праці, простою грою. Скільки такий рекетір не виссав би зі своїх жертв, всетаки він висисає з людей гроші, які вони рішилися заризикувати, щоб заробити більше. Він визискує тих, що не тільки „грають у коні", але ще й хочуть мати якісь задні „типси" про те, котрий кінь виграє.

Зовсім інакший другий рекет, розкритий нюйорським розслідом спеціяльного комітету для розсліду рекетірств: рекет позичковий. Цей рекет кидається за жертвами між бідних людей, які зовсім грошей не мають, які не мають не тільки на люксусові видатки, як „гра в коні", але навіть на прожиток. Потребує людина грошей, рекетір жертвує їй позичку. Сплачувати будеш що тижня. Правда, процент височенний, але зате не треба ні векселя („ноту"), ні запоруки. Нічого, тільки правильно платити рату. А як довжник не заплатить, з чим піде позичайло до суду? Показується, що вірітель до суду не думає йти. Позичайли мають своїх ґенґстерів, що невиплатному довжникови наженуть уже страху стільки, що він почне платити.

Імігранти знали добре лихварські пявки. Неодин з них від них в Америку втік. Неодин їм сплачував довги з Америки, щоб землі не забрали. Та хоч яких мерзьких надужить допускалися ці пявки в старім краю, то нічим вони в порівнанню з лихварськими пявками в Америці, що на випадок не заплачення довгу не беруть з вас маєтку, але здоровля, а то й життя. Не даром же їх не пявками називають, а пажорами, позичковими людоїдами.

Ще інші пявки присисаються до бизнесів, нібито обіцюючи хоронити їх перед можливими напастями, коли на ділі напасниками, на випадок непослуху з боку бизнесмена були би саме ті, що тепер обіцяють захорону. Могло би здаватися, що широкі круги цим рекетірством не зачеплені, що він повинен обходити тільки купців; але ці люди, байдужі на чужий клопіт, забувають, що купці скидають видатки на рекетірів зі своїх плечей на плечі покупців, себто просто підносять ціни на товар так, щоб можна з неї й рекетірів оплатити.

Тому громадянство заінтересоване до живого в боротьбі уряду проти рекетірств і громадяни повинні цій боротьбі по змозі помогти.

БЕЗ ЗМІН У ЗАСАДІ

(Зі звіту Омеляна Ревюка, предсідника Обєднання, на річнім засіданню виконного уряду в Джерзі Си939, 26. жовтня 1935).

(1)

Коли рік тому відбувалося в цьому самому місці річне засідання уряду Обєднання, перед нами стояла як можливість війна. Ця можливість закрашувала наші наради, диктувала нам порушування деяких справ, яких ми передше не порушували, та ставила перед нашими нарадами певні питання, які інакше без тої можливости війни були би чисто теоретичні, академічні.

В обличчі війни.

За рік від цього засідання ці наші почування більше як оправдались. Те, що давніше виглядало можливістю, більше або менше обоснованою, нині виглядає, як не на неминучість, то на всякий випадок на правдоподібність. Словом, живемо в обличчі грядучої війни. Чим далі, тим ближче заглядає вона нам у вічі. Вона вже нині є. Що правда, ще зльокалізована, але як довго це буде так? Мало є нині людей, які хотіли би підписатися під думку, що війни не буде.

Ця правдоподібність війни стояла все перед проводом Обєднання Українських Орґанізацій в Америці. Як орґанізація, що претендує надати напрям політичній думці української іміґрації в Америці, вона мусить у першу чергу подати людям дорогу достосуватися до цього немилого факту. Це її обовязок, як політичної орґанізації, бо війна це теж факт політичний. Очевидно, війна факт немилий, жорстокий, варварський, на який людина не хоче годитися, проти якого людська думка бунтується. Не легко нам припустити, як це допускають багато добрих мислителів, що найближча світова війна буде знищенням так званої західньої цивілізації.

До війни приготованими, чи не приготованими?

Деякі люди стають перед війною як перед фактом, з яким людина не може ніяк собі дати ради. З таким фаталізмом дивився на війну український народ перед світовою війною. Не можемо заперечити цьому, що ми просто заплили в ту війну, як тріска на бистрій воді. Лиш горстка нашого народу, Січові Стрільці, пробували не плисти, як тріска, але пробували з тої війни щось винести. Як що ми з тої війни винесли, то власне завдяки таким зусиллям. Якщо ми вийшли з війни з меншими здобутками, ніж інші народи, то це тому, що великі маси нашого народу пішли до війни неприготовані. Ось це є лекція останньої світової війни, яку ми мусимо вбити собі в голову, коли друга світова війна стає щораз більшою можливістю. Як прийде друга війна, ми не можемо ждати її з фаталістичною безрадністю. Ми не можемо даватися заносити до неї, як тріска заноситься на водопад. Нам треба думати про неї, ще заки вона прийшла. Як вибухне війна, ми не можемо лишитися чинником без впливу на цю війну.

Ось чому ми згори думали за такі питання: чи маємо ми на випадок війни гратися в струсину політику й на вид небезпеки засувати голову в пісок? Зрештою, чи не маємо ми в Америці можливости впливати на вибух війни, себто участь Америки у війні? Здається, що ми можемо на це трохи вплинути, що ми теж можемо заважити на питанню, чи Америка має йти до війни, чи ні; а коли так, то куди нам кинути наш вплив: за війну, чи проти?

Як вибухне війна, то вже без сумніву може український народ заважити на її переведенню. Знають це добре наші вороги, тому при розмірковуванню війни все береться під увагу український народ. Беруть це під увагу окупантські уряди: польський, коли думає про Січи й Соколи, коли робить угоду; московський, коли будує промисловість та колхози, коли переселяє населення з приграничної смуги або робить угоду з польським урядом.

Беруть під увагу війну й українські політичні провідники. І в польсько - українській угоді в Галичині війна грає в міркуваннях угодовців важну ролю. Думають про війну широкі маси українського народу. Вони теж уже дозріли до того, що не можна йти до нової війни без приготування, що треба мати якусь ідею, до здійснення, котрої треба прямувати, треба мати якийсь плян акції, треба мати орґанізацію до виконування цього пляну, треба мати якигось провідників до ведення акції та треба кадр до виконування. Не треба відай подавати ще раз, бо це вже стало давно нашим отченашем, що ми певні в тому, що український народ у своїх багатоміліонових масах не піде до нової війни неприготований, але піде з ясною думкою, що йому треба в тій війні вести боротьбу в імя ідеї самостійности всеї української території від усіх окупантів, що для цеї ідеї варта поносити жертви, варта терпіти все, що треба, варта віддати все, що найдорожче, навіть життя.

За скріплення народу на всіх ділянках.

Перед нами, українськими іміґрантами, стоїть питання: що ми можемо зробити для цього ідеалу, чим ми можемо помогти цій боротьбі. Як Обєднання помагало цим приготуванням? Не буду входити в подробиці, бо це належить до інших урядників, а тільки загально зазначу, що Обєднання старалося помагати українському народови на рідних землях будувати цю силу, що при наближаючійся війні має створити самостійну українську державу. Воно боронило український народ перед усякими затіями ворогів, наскільки це можливе з іміґрації. Воно піддержувало орґанізацію українського народу на всяких ділянках життя. Воно не обмежувалось до одної ділянки, а пропаґувало допомогу всім. За це воно стрічалося з деякою критикою з боку тих, що хотілиб обмежити допомогу іміґрації одній ґрупі, чи одній течії. Та Обєднання стояло на тому становищі, що воно має допомагати українському народови на всіх ділянках. Воно не відмовляло нікому права занятися спеціяльно одною ділянкою, допомогою виключно для одної ділянки, чи акції, чи орґанізації, але само воно старалось обєднати всіх людей, що хочуть помагати рідному краєви. І так воно і нині, не вважаючи на те, що дехто ще далі стоїть за те, що треба помагати тільки одній акції чи орґанізації, вважає за члена Обєднання всяку орґанізацію, що веде таку допомогу рідному краєви через Обєднання.

Єдність з орґанізаціями без демократичних основ.

Це розходження ми не вважаємо за сутнє, за основне. І практика показує, що воно сутнім не є. Обєднання може справді обєднувати всякі орґанізації, що займаються виключно спеціяльними справами.

Не вважаємо теж, що це противиться засадам Обєднання, як якась орґанізація, що стоїть з Обєднанням, думає присвятитися спеціяльно студіюванню якоїсь справи, скажім штуки повстання й воювання. Обєднання не може мати проти того нічого, як та орґанізація прийде до переконання, що для ведення такої справи не відповідають демократичні засади пропаґанди й орґанізації. Обєднання розуміє, що засади демократії не підходять до ведення всіх справ. Навіть у найбільше демократичній країні нема демократії в армії. Начальники не походять зі свобідного вибору тих, що мають слухати. Не вільно критикувати приказів начальників. Не можна такого завести в армії навіть у часі мира, а ще менше в часі війни. Не можна дивитися дуже на кошти, ні за контролю над видатками, бо, як сказав Чарлз Дос, „я до дідька не маю купувати дешево гармати, а виграти війну". Якби завести демократичні засади в армію, то не сталоб армії. Це теж підтверджене нашим українським досвідом.

Не придержується теж демократичної засади в своїх справах неодна церква. І наукові інституції теж не опираються на демократичних засадах так, як ми це розуміємо. Не можна теж ждати приміненя демократичних засад в орґанізаціях, які ведуть акцію, що подобає на війну, яких головним чинником є вміння задержати в тайні свої пляни перед противником. У таких орґанізаціях не можна ждати явного видавання коштів, бо це показує ворогови пляни, нема явного подавання імен членів або провідників, ні публичної дискусії плянів. У таких орґанізаціях на першім місці стоїть акція, а акція стає неможливою, як про неї знає ворог. Принятож було в усіх революційних ґрупах під усіми автократичними утисками, що не розкривається навіть імен письменників проти тих урядів.

Ось тому Обєднання не може противитися, як котрась орґанізація, звязана з Обєднанням, уважає за відповідне зогляду на спеціяльний характер своеї акції вести свою акцію не в демократичний спосіб. Та це ще не переміняє основних демократичних засад Обєднання, ухвалених конґресами Обєднання. Як довго Обєднання управляється в демократичний спосіб, воно лишається демократичною орґанізацією. (Кінець буде).

ЗАСВОЮЙМО КУЛЬТУРНІ ЗВИЧАЇ

Культурний нарід пізнати по тім, як він відноситься до своєї науки, мистецької творчости й взагалі всіх творчих проявів свого інтелектуального життя. Цей пієтизм знаходить свій вислів передусім у широко розповсюдненій жертвенности на цілі науки й культури. Ця жертвенність є ріжною в залежности від характеру й психольоґії нації, т. нпр. в Анґлійців або Американців, з їх виплеканим культом індивідуалізму справа підтримки культурного й наукового життя, спочиває на кількох міліонерах-меценатах, що відбудовують музеї, основують університети, вивіновують наукові експедиції і т. д. Досить згадати хочби за міліярдові фундації Карнеґія, що за небагато літ свого існування так незвичайно посунули вперед зокрема природничі науки. Взагалі ні в Америці, ні в ніякій західньо-европейській державі не булоб мислиме нормальне культурне життя без далекосяглої допомоги приватних пожертв і фундацій, бо держава, звичайно, покриває лише невелику частину звязаних із цим коштів. В скандинавських країнах кожна інтеліґентна людина вважає за свій конечний обовязок і за життя і в тестаменті передати якісь суми на культурні цілі. Тут, згідно з психікою Ґерманців, виступають уже не так одиниці, як широкі верстви суспільности, хоч і фундація Нобля залишається вчинком наскрізь індивідуального характеру.

Ще сильніше колєктивізм у підпомаганню наукам і мистецтву виявляється у Німеччині, де це побіч держави спочиває в руках цілої сили „ферайнів", що здобувають свої фонди з членських вкладок. Поодинокі більші пожертви для цілей науки або мистецтва також ідуть здебільшого через такі товариства, найбільше з яких, "Kaiser - Wilhelm - Gesellschaft", утримує десятки науково-дослідних інститутів (зокрема мають славу хемічні фундації товариства).

Українці, коли хотять носити імя культурної нації, мусять у себе плекати жертвенність на ціональні цілі. З нашого положення як нації поневоленої випливає те, що вперше чергу наша культурна жертвенність мусить спрямовуватись на справи національно-усвідомлюючі, або звязані з нашою історією, традицією чи краєзнавством в широкому розумінні слова. Такою справою являється побудування Музею Визвольної Боротьби України в Празі, що буде памяткою наших національних змагань за самобутність, першорядної ваги і значіння. Ми не маємо міліонерів-меценатів як Карнеґі чи Нобель, ні потужних орґанізацій як у Німеччині, але наша історична традиція знала і той і другий спосіб культурного меценатства (з одного боку фундації князя Осторозького, дарунок Гальшки Ґулевич Київській Колеґії, пожертви Симиренка, з другого діяльність Львівського або Київського Братства). Тепер для нас можливе лише якнайширше притягнення народніх мас до культурної акції. Лише великою скількістю дрібних пожертв зможемо задовольнити наші найпекучіші культурні потреби, як хочби від років актуальну справу побудування Музею-памятника наших державних змагань.

Пожертви слати до Обєднання або на адресу директора Музею, проф. Д. Антоновича:

Prof. D. Antonovyc,
PRAHA—Nusle, 245,
Czechoslovakia.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина I.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

89

— Ну, ну! — додає о. Клявдій. Він у нас молодець. Це каже і вчитель, і вчителька. Тільки худенький. Більше треба їсти, — і погладив Володька по голові. Шапку свою малий у руці тримав. Ніяково перед батюшкою у шапці. На прощання обидва поцілували батюшку в руку і розійшлися.

Матвій мовчав, але по всьому видно, що вдоволений.

Через кілька днів він поїхав до Кремянця. Вернувшись, викладає пакунки. — Сіль, мило, сірники, а це на підметки ремінь. Самий більший пакунок подає Володькови.

— На! Це тобі...

— Що то є? — і не діждавшись відповіди, біжить до хати, щоб при світлі розглянути.

— О, тату! — тільки й міг проговорити. — Пальто! Боже, яке гарне пальто! Тепле, на ваті. Підшивка яка! Ах!...

Володькови не віриться. Невже то пальто? Мацає, пригортає до себе. Так. Це таки пальто. Справжнє, куповане, чорної барви.

Ціла родина оточила Володька. Всі оглядають пальтішко, як його одразу названо. Володько чується самою щасливою людиною в світі.

Яка втіха, яка надзвичайна втіха!

— Чорне?... Цікаво, яке покажеться при денному світлі? А підшивка! Мамо, гляньте! Думаю, що то найліпша фляneля, ні?

— Добра, добра! — підтверджує мати, обмацуючи підшивку.

— І ґудзики хороші. От тільки попришивати міцніше треба.

— То вже я завтра зроблю, дитино.

Володько одягає, скидає, обдивляється навколо, радісно зітхає і обережно вішає на ключці. Але за коротку хвилю знов одягає.

— Чи не задовге часом? Ні, акурат. Нижче колін. Може де, що довгі рукави? О, ні. Хіба ж то довгі. Якраз, щоб руки не дуже мерзли.

Знов скидає, обчищає щіткою і вішає. О, як добре жити на світі. Тепер він не буде натягати старого латаного і перелатаного матірного жакета з позакачуваними рукавами. Бо хіба ж це може личити хлопцеві? Ясно, що ні. Хм... Дивно, як він до цього часу не помічав, що у нього такий неохайний одяг. От, коли б ще чоботи кращі...

Цю думку висловлює вголос. Батько відповідає: — Вчися тільки. Колись і чоботи дістанеш. Не хватило грошей. Пшениця ніяк не дорожчає...

— Думаєте, мені так тяжко вчитися? — Що там вчитися? Піп дивується, що я знаю про Іосифа. Бо прочитав. У книзі написано.

Коли лягали спати, Володько пірвав нишком те, чим батько вкривав на ніч ноги, поліз на піч і поки старий переговорив вечірні молитви, добре вигрів все на черіні. Опісля нишком положив укривало на його місце.

Батько уважно по християнськи відхрещується: — Ну, слава Богу, скінчився ще один... Все ближче до смерти, — розважає старий, шукає роззувака.

— І де він у повітри... — але не встиг скінчити речення, як Володько стрибнув з полу, шмигнув під припічок.

— Ось він, тату! — і витягає зпід купи дров роззувака.

Батько не сказав нічого, вложив між роги одного чобота, Володько ногою притримав, і роззув. Опісля другого.

Уважно коло печі на сухому поставив Володько батькові чоботи.

— Щоб там не попеклися, — зауважує Матвій.

— Ні, тату. О, ні. Тут не так гаряче.

Батько кладеться, огортає теплим ноги: — Ах, так його за день людина намерзнеться, навовтузиться... У хаті бодай дещо тепліше... „Анголе Христов хранителю, мій святий покровителю", — молиться він.

А Володькови хотілося б йому ще щось приємного зробити. — Вам, тату, від стіни не дме? У мене тут ось латух зайвий...

Батько ніби не чує його. — І на що ото людина стільки мусить працювати? — розважає він, натягаючи на груди кожуха. — Мучиться-мучиться, тягне-тягне, а вмре і все нипочом. Положи собі того латуха під голови. Маєш зовсім низько. Голова мусить, як полагається, щоб кров не била в мозок, лежати вище. Мені досить.

— А, здається, погода показує на завтра ліпше, — поважно починає Володько. Йому хотілося б розговоритись з батьком. У запічку плаче Василинка. Василь подався на потицянки, Катерина на досвітках.

— Може й поліпшиться, — погоджується батько. — Ну, але будемо відпочивати. Треба, щоб і кости відійшли. Ах, так, різун його мамі, щемлять. Так скрізь щемлять. А колись, бувало, і не чув, чи вони у тебе є. Спім.

Після такої радости Володькови не легко заснути. На полу тісно. Зліва совається Хведот. Батько довгий, непорушний, мов січений з каміння, лежить горілиць. Василинка вмовкає, гасне лямпочка.

У хатину хильнулась і закаменіла безмежна темнота. Невелике у безконечности віконце нагадує мару, що прийшла сюди в глибину мороку нагадати про інший далекий світ — світ просвітку й розмашного життя.

І от довгим ланцюгом спогадів, мрій, бажань вириваються з Володькової голови і тонуть у мороці думи. Зпереду урочисто марширує його пальтішко. На ньому самоцвіти, соняшні усмішки, пелюстки пахучих квітів. На ньому золоті галуни, панські „палети", блискучі, мов огонь, ґудзики. Володько у ньому великий, майже недосяжний усім Евгенам, Родіонам і всім, всім, хто думав, що він от собі такий „плохенький" кордупель-дерманець, на якого можна гукати, пхати свого вайлуватого сусіда, ніби ненавмисне чвиркати брудною від махорченого диму слиною. О, ні. Володько зовсім не з тих. Є ріжні люди. Є дуже багато людських пород і він, Володько, походить з тих, що з самого дна, з мороку, з гною і не знати якого лиха піднімаються на верх, бадьоро підносять голову, дивляться на всіх горіючими синіми очима, вдягаються в найкраще пальтішко і йдуть. Куди йдуть? Вперед. Все вперед. У світі ніде нема кінця.

Ніч твердішає. Морок глибшає. Віконна мара стушовується, никне, мов фотоґрафічна плитка. За стіною побрязкують ланцюгами коні та корови.

У новому одязі Володько побільшав. Видається обновленим, живішим. На обличчю прибуло барви, в очах огню. Всі обмацують його, розпитують. Учителька витає і сміється, ніби Володько десь був згинув, а тепер знайшовся.

Вчиться шалено. Букварця розучив взад і вперед, розів всі літери, згриз кожний невибагливий віршик. Одно „чистописаніє" не зовсім вдається. Літери не виходять на письмі гаразд. Криві, взад і вперед гнуті, надуті, розшарпані, ніби його старий жакет. Ну, щож. Зате помилок не багато і молитви всі знає.

(Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Д. С., Сайксвил, Па. — Відячтеся за допомогу хоч тим, що зберіть хоч деякі відомости про вашу громаду і перешліть їх, щоб у Пропамятній Книзі У. Н. Союза була про це згадка. Бо якось ніхто не догадується в громаді, що це треба зробити.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НА ЩО ПИШУТЬ КНИЖКИ?

Один критик так рекомендує одну нову книжку:

„Люди, що описані в цій книжці, це люди з обмеженим життєвим досвідом, це жертви голоду й гнету. Вони не мають ніякої щирої цікавости пізнати правдиво життя".

Здавалось би, що не цікаво пізнати таких людей. А всетаки критик думає, що автор добре зробив, що намалював нам і таких людей, бо пізнанням таких людей збогачується наше знання життя, а тимсамим само життя.

ЩО ЦЕ ТАКЕ ВІДВАГА?

Інший критик пише про книжку американського автора Гаролда Стернса й припоручає її як книжку відважного автора.

Відвагу автора доказує тим, що Стернс писав, що Америка не повинна була йти до світової війни, але писав іще тоді, як було небезпечно навіть квестіонувати порадність американської участи в війні.

Нині це вже говорять усі й за це нині нічого не грозить. Тому це нині й не вважається доказом відваги, як не вважається відвагою заявляти себе соціялістом, як усі себе визнають соціялістами, або демократом, як усі себе визнають демократами, чи фашистами, як настала мода на фашизм.

ПОТРЕБА ВІЙНИ.

Американські ґазети подають до публичного відома лист д-ра Джьованія Мачерати, вчителя штуки поєдинкування в фльотовій академії в Анаполисі, до одного вчителя ґімнастики в цій самій школі, в котрім д-р Мачерата каже між іншим:

„Африканська експедиція це велика для нас справа. Це для нас справа життя й смерти. Італія далі вже не могла йти зо своєю крізою: один міліон безробітних, промисли й торговля зруйновані, 50,000 лікарів, професорів і інжинірів без можливости дістати роботу, як це трапилося зо мною, що не може дістати ні місця, ні посади, і я не знаю, що мені робити.

„Тому здобуття Африки для нас конечність. Як ми добудемо половину Етіопії, то пішлемо туди за сто років 5 міліонів Італійців".

Цікаво, чи буде „іль дуче" вдячний Мачараті за його лист. Раз, що був би д-р Джьовані Мачарата сказав, якби тоді, коли він іще вчив в академії в Анаполисі, зловив злодія, що обікрав його, бо не мав можливости дістати де роботи? Подруге, чи не знає Мачарата, що пропаґандисти пишуть в Америці про доспіхи Мусолінія для безробітних, про його розвій промислу й торговлі?

ЦЕРКВА Й ВІЙНА.

У світлі листа д-ра Мачарати можна тепер добачити справжнє значіння промови мілянського кардинала Шустера до молодих фашистів, що виїжджали на виправу до Етіопії.

Кардинал говорив, що Італійці мають повезти до Етіопії правдиве християнство й римську цивілізацію.

Д-р Мачарата, видно, не годиться з кардиналом: кардинал каже, що Італійці йдуть до Етіопії, щоби щось туди повезти, а Мачарата каже, що вони йдуть до Етіопії, щоб там забрати Етіопцям землю.

Цікаво, кому вірити.

ЧОГО ЖДУТЬ ВІД НЬОГО.

У „Ню Йорк Таймсі" дає Гаролд Календер ще інакше освітлення для етіопської авантури, яке не годиться ні з кардиналом, ні з Мачаратою.

Календер каже, що Мусолінія досі вважали за людину, що думає дуже реалістично. Мовляв, йому треба полагодити економічні потреби Італійців, і знайшлося місце в Етіопії для поселення Італійців, то він вибрався його забрати. Календер каже, що Мусоліні зовсім не такий реаліст, за якого його мають. Він не людина, що докладно розраховує приходи й розходи підприємства. Він не важить добутків з кампанії з її коштами. Таке важення його певно було би переконало, що виправа не оплатиться.

Календер думає, що Мусоліні зовсім не керується чистим розумовим розрахунком італійських інтересів. Він каже, що Мусоліні тільки береться відогравати цю ролю, якої відограння від нього ждуть Італійці. А ждуть Італійці від свого вожда твердої руки й твердої постави. Таке враження найлекше йому викликати, показуючи залізну руку у викликуванню війни, у висиланню соток тисяч молодих людей на різню. Коротко, Календер малює Мусолінія не як реаліста, але як небезпечного романтика, захопленого мріями влади.

КЛОПОТИ З ВІЗИТАМИ.

Ґарнер, віцепрезидент Злучених Держав, поїхав з громадкою американських сенаторів до Японії, щоб настроїти Японців прихильніше до Америки.

Як він вибирався в дорогу, люди, що знають Азію, пригадували йому, що йому треба буде здіймати черевики, прийшовши з візитою до японського цісаря. Ґарнер, кажуть, дуже на це пручався. Ніяк його не можна було переконати, що це такий звичай у Японії та що хто заліз між ворони, той мусить і кракати, як і вони.

Чому він справді так пручався? Чи почув, що американському політикови Виліємови Дж. Брайенови при нагоді відвідин у мікада трапилося, що, знявши черевики, побачив діру в шкарпитці?

Доносять тепер, що візита Ґарнера відбулася гарно. Значить, знайшов цілу шкарпитку, без дір?

ХАРАКТЕР НА ПРОДАЖ.

Завважив один ґазетяр, що в сьогорічних оголошеннях плащів дуже часто попадає слово „характер". Пишеться на ріжні способи, що плащ має характер.

Слово „характер" відноситься до людини й означає вдачу, своєрідні риси, які пізнати по її поведінці в ріжних життєвих ситуаціях.

При чомуж тоді характер при плащі? А при тому, що, говорячи про характер плаща, купець підсуває покупцеви думку, що як він купить собі той плащ, то зараз набереться характеру. Очевидно, доброго характеру, твердого, незломного, сильного.

До того довело пустомельство про характер, на яке тим більше людина пускається, чим менше сама має характеру, або чим менше про характер знає.

В ЧОМУ СУТЬ?

Д-р Марія Бентіволіо, Італійка, що дістала від Мусолінія припоручення повести в Америці пропаґанду на користь Італії, говорила представникови щоденника „Ворлд-Телеграм":

„Не дивниця, що Італія не має в Америці симпатії, коли її тут усі вважають напасницею".

Цей закид вона збиває дуже характеристично: „Це зовсім фальшиве поняття. Чиж люди забули, що Італійці від довгих років терпіли від нападів етіопських вояків здовж етіопської границі?"

А далі вона додала: „А ще один пункт я хочу підкреслити, а то потребу італійської експанзії. Чи не знають люди, що на тім вузькім італійськім чоботі має жити 43 міліони людей?"

А якби так на „італійськім чоботі" не було 43 міліонів людей, то чи потребувалаб Італія говорити про напади етіопських вояків?

ПОДБАЙТЕ ЗА СВОЮ ГРОМАДУ

ЦЕ ВЖЕ ОСТАННЯ ПОРА ДЛЯ НАДІСЛАННЯ СТАТИСТИКИ І ІСТОРІЇ ГРОМАД ДЛЯ ПРОПАМЯТНОЇ КНИГИ У. Н. СОЮЗА.

ДОСІ НЕ НАДІСЛАЛИ ЩЕ ТАКОЇ ІСТОРІЇ ОСЬ ТАКІ ГРОМАДИ, В ЯКИХ Є ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗА:

Ансонія, Конн.,
Асторія, Л. Ай.,
Барнесборо, Па.,
Белфонт, Па.,
Бентлейвил, Па.,
Бетлегем, Па.,
Бервик, Па.,
Бінґгемтон, Н. Й.,
Данбері, Конн.,
Дербі, Конн.,
Деслодж., Мо.,
Донора, Па.,
Джамейка, Л. Ай.,
Джінет, Па.,
Джессуп, Па.,
Едвардсвил, Па.,
Етна,
Експорт, Па.,
Форбес Ровд, Па.,
Форествил, Конн.,
Фар Ракавей, Н. Й.,
Фарел, Па.,
Фінікс, Ілл.,
Ґалвей, Н. Й.,
Ґлестонбері, Конн.,
Ґлен Лайон, Па.,
Гастинґс он Гудсон, Н. Й.,
Гомер, Па.,
Ізелін, Па.,
Ізелін, Н. Дж.,
Іст Шікаґо, Інд.,
Ірі, Па.,
Кантон, О.,
Канзас Ситі, Канн.,
Карнеґі, Па.,
Котсвил, Па.,
Кос-Коб, Конн.,
Кромптон, Р. Ай.,
Кентон, В. Ва.,
Лейквуд, О.,
Лейтроб, Па.,
Локост Пойнт, Мд.,
Лундіс Лейн, Па.,
Лічбурґ, Па.,
Мадісон, Ілл.,
Маганой Плейн, Па.,
Менвил, Р. Ай.,
Мейнфілд, Па.,
Милвил, Н. Дж.,
Майнерсвил, Па.,
Москіґан Гайтс, Міш.,
МкКіспорт, Па.,
Монт Кармел, Па.,
Назарет, Па.,
Нескеґонінґ, Па.,
Ню Александрія, Па.,
Ню Бронсвик, Н. Дж.,
Ню Кесл, Па.,
Ню Провиденс, Н. Дж.,
Найаґара Фолс, Н. Й.,
Норвик, Па.,
Ормровд, Па.,
Пікскіл, Н. Й.,
Піорія, Ілл.,
Плейнсвил, Па.,
Провиденс, Р. Ай.,
Плейнфілд, Н. Дж.,
Ровей, Н. Дж.,
Росфорд, Огайо,
Рон, Па.,
Саґіно, Міш.,
Сейр, Па.,
Скрентон, Па.,
Сентрал Фолс, Н. Й.,
Сімсон, Па.,
Смок Рун, Па.,
Савт Плейнфілд, Н. Дж.,
Соблет, Вайоминґ,
Сайксвил, Па.,
Сейнт Луіс, Мо.,
Шенандоа, Па.,
Шарон, Па.,
Тамс, Ва.,
Тонтон, Масс.,
Томастон, Конн.,
Торп, Вис.,
Ютика, Н. Й.,
Вандерґріфт, Па.,
Вестчестер, Н. Й.,
Вест Гамонд, Ілл.,
Вест Нютон, Па.,
Вудгейвен, Н. Й.,
Вудлон, Па.,
Вайстон, Л. Ай.,
Вест Гарвей, Ілл.,
Віліямставн, Н. Дж.,
Єйсборо, Па.,
Йорквіл, О.,
Йонґставн, О.,
Зейнсвил, О.,
Зіґлер, Ілл.,

СОЮЗОВЦІ З ВИЩЕ ЗГАДАНИХ ГРОМАД!

Ми певні, що Вам усім залежить на тім, щоб у Пропамятній Книзі У. Н. Союза була коротка історія тих громад, в яких Ви жиєте і працюєте і де виховуєте молоде наше покоління в такім дусі, щоб воно заняло по Вас місце й продовжувало там українське життя. Треба те вписати в Пропамятну Книгу, що Ви там жили і працювали. І тому ще раз просимо Вас **негайно** подати нам хоч короткі відомости про те, як довго живуть Українці в тій і тій громаді, скільки приблизно є там Українців, чи є церква, школа, Народний Дім, бібліотека. Подайте далі число наших товариств, а ще далі число бизнесменів та професіоналістів, як адвокатів, лікарів, учителів, інжинірів, аптикарів і т. д.

Якщо кожна громада виповнить ось так свій обовязок, то матимемо образ життя нашої іміґрації в Америці. Просимо наших громадян зрозуміти вагу цеї загально народньої справи і надіслати потрібні інформації на адресу „Свободи".

РАТУЙМО ЛЕМКІВЩИНУ ПЕРЕД ВИНАРОДОВЛЕННЯМ

(Відозва Орґанізації Оборони Лемківщини).

Незвичайно важкі часи переживає наш нарід під сучасну пору на всіх українських землях. Вороги докладають всіх зусиль, щоб знищити нас, щоб могли спокійно запанувати на нашій землі. В своїм поході знищення ударяють в першій мірі в ті частини, які через малу свідомість чи через природне положення найскорше можна здобути. Одною з тих частин, яка є виставлена на найбільший гнет та утиски зі сторони ворогів, це Лемківщина. Польща, бачучи, що вона є покищо найслабшим пунктом галицьких земель, іде повною парою на неї та тягне її до національної загибелі. Польська преса та публична опінія цілком отверто домагаються спольонізування Лемківщини. За пресою й опінією іде польський уряд та переводить це в життя. Маючи до помочі таки наших власних темняків чи киринників, нищать безпощадно всі орґанізовані прояви українського життя Лемківщини та творять з нас „почціви польскі людек". Забрали нам школу, насилаючи на наші села учителів Поляків та впроваджуючи лемківсько-польський буквар, насадили насильно польське православя, накинули осібного гр.-кат. епископа, польського манекіна, знищили всі культурно-освітні й економічні товариства, підчинили собі цілковито громадське самоврядування, будують по наших селах косцюлки, стшельніце, закладають стшельци, кулка млодзєжи і т. д. Одним словом: роблять нас Поляками та доказують нам, що ми віддавна ними були.

Небезпека винародовлення Лемківщини є надзвичайно грізна та поважна й вимагає від всіх нас глибокої застанови. Тільки негайна та всестороння допомога українського громадянства зможе ці надтягаючі на Лемківщину хмари моральної й національної заглади розігнати. Зрозуміли це наші передові патріоти та завязали у Львові при тов. Просвіта спеціяльну Лемківську Комісію для ратування Лемківщини. Комісія ця при помочі інших товариств та деяких громадян змогла до цього часу шляхом книжки і ґазети збудити Лемківщину з глибокого сну та звернути їй увагу на небезпеку, яка грозить їй зі сторони Польщі. При великих трудах вдалось їй потворити бодай завязки культурно-просвітного життя Лемків. Та це доперва завязки. Лемківщина довгий час стояла, і щоб переорати її тепер, треба великих зусиль та засобів. Дотеперішня праця Комісії принесла гарні осяги, та це ще не вистарчає, щоб забезпечити Лемківщину перед винародовленням. Акція винародовлювання польським урядом є незвичайно спритно обдумана та незвичайно інтензивно форсована. Щоб протиставитись їй як слід, треба великого напруження та зусиль з нашої сторони.

Старий край дав зі себе все, що міг, щоб ратувати Лемківщину. Майже всі наші товариства та установи поспішили в міру своєї спроможности на допомогу Лемківщині, складаючи на руки Лемківської Комісії грошеві жертви, як також дарові книжки та ґазети. Зістає ще тепер слово за нами, американськими Лемками. Допомога, яку Лемківщина дістала до цього часу від старокраєвих товариств, в ніякій мірі не може вистарчити. Забагато „чорносотенних доморoдних духів" має Лемківщина, та засильно натискають Поляки, щоб можна було зупинитися на тім, що зробилось. Навпаки, треба за всяку ціну поселити працю, якщо хочемо, щоб Лемківщина зістала нашою. Не можна сумніватись, щоб лемківська еміґрація забула за старий край, щоб не дорога була їй та частина землі, з якої вона вийшла. Та ніде правди діти, до цього часу ми не здобулись на більш зорґанізовану допомогу нашим братам Лемкам в старім краю, хоч як дуже потребували вони її віддавна. Чи так має бути й дальше?

Ні! Ми мусимо стати в допомогу Лемківщині й то негайно, якщо захланна Польща не має зїсти нас. Мо мусимо сповнити свій обовязок супроти рідної землі, коли вона вимагає від нас цього. Може це вже останній час, коли ми ще можемо вратувати Лемківщину перед винародовленням. Тому не зволікаймо справи, а станьмо негайно до помочі. Наша тверда постава тепер задецидує у великій мірі про таку чи іншу долю Лемківщини в найближчій будуччині.

Лемківська Комісія у Львові, яка перша звернула увагу на загрозливе становище й взялась негайно до праці, здаючи собі добре справу, яку велику ролю при відродженню Лемківщини може відогравати лемківська еміґрація в Америці, коли зрозуміє вагу хвилі, вислала до нас спеціяльного свойого відпоручника, п. Михайла Дудру, щоби познайомити лемківську еміґрацію в Америці з положенням наших братів в старім краю та зорґанізувати по можности матеріяльну допомогу Лемківщині. Лемківська еміґрація віддавна потребувала такого чоловіка, який би приїхав з рідних земель та міг представити вірно життя-буття Лемків в старім краю. Якраз таким чоловіком являється п. Дудра. Він з походження Лемко, як орґанізатор просвітнього життя Лемківщини від вище згаданої Комісії та як співробітник ґазети „Наш Лемко", мав нагоду за останні літа свойого побуту в старім краю познайомитися з всіми добрими сторонами і недомаганнями Лемківщини і ніхто не може нам мабуть краще зреферувати справи, як він. Працю свою серед Лемків оплатив дорого, бо дістався до жорстокої польської тюрми, з якої видістався на волю лиш завдяки тому, що є американським горожанином. Ми витаємо щиро п. Дудру на американськім континенті та віримо, що ціла наша лемківська еміґрація прийме його радо як свойого брата, який від молодечих літ боровся за лемківську справу. Перші його виступи між американськими Лемками доказують, що лемківська еміґрація інтересується живо старим краєм та що доля поневолених братів не є їй чужою. Отже віримо, що час побуту п. Дудри між нами зуміємо використати для сконсолідування своїх сил тут на еміґрації та для тісної співпраці зі старим краєм.

Щоб акцію повести зорґанізовано та восереджено, завязали ми на зїзді в Ню Йорку дня 4-го серпня ц. р. Орґанізацію Оборони Лемківщини. Завданням нашим є зґуртувати ту здорову частину лемківської еміґрації, яка не далась збаламутити московським чи большевицьким аґентам, та повести працю так, щоб дати якнайбільшу поміч нашим братам в старім краю та недопустити до винародовлення Лемківщини Поляками. Виходячи з заложення, що ми, Лемки, в Америці, як складова частина нашого народу на рідних землях, відповідальні також за долю нашої вужчої батьківщини, звертаємось з гарячим зазивом до всіх братів Лемків поперти наш почин. Станьмо всі до боротьби з ворогом, а напевно побідимо. Даймо в тій боротьбі те, що можемо дати: даймо матеріяльну поміч нашим братам. Даймо їм книжку, ґазету — просвітну зброю в руки. Збираймо фонди на поширення нашої преси, на допомогу бідним учням, на господарські установи, поможім розбудувати культурне та економічне життя Лемківщини, бо це буде найкращим забороло перед винародовленням. Коли возьмемося щиро до праці, ми — лемківська еміґрація, можемо багато доконати. Нас є 250,000 Лемків в Америці; коли всі ми зложимо дрібні жертви, це не буде для нас ніяким тягаром, а Лемківщині буде з цього велика поміч. Перед нами лежить тепер велике діло ратування своїх братів від національної загибелі. Щоб виконати це, мусить всіх нас оживити й запалити велика свята ідея любови рідної землі. Не сумніваємось в це, що всі ми любимо Рідний Край й тому сподіємось, що зачате діло допомоги доведемо успішно до кінця. Віримо, що до помочі стануть нам всі українські парохії, громади та товариства. Праця на західнім відтинку українських земель, на Лемківщині, це одна з цеголок для відбудови нашої держави й тому ввесь наш загал повинен тою справою заінтересуватись. В першій мірі потрібна нам поміч при переведенні відчитів і віч п. Дудрою. Ми, як молода орґанізація, не маємо звязків з громадами й тяжко приходиться нам зорґанізувати поїздку з відчитами. Тому просимо дуже всіх громадян помогти нам в підготові відчитів для п. Дудри та порозумітися листовно в тій справі з нами. Всі листи просимо слати на адресу рекордового секретаря Орґанізації Оборони Лемківщини:

Mr. Andrew Smith,
950 Meredith Ave.,
Elizabeth, N. J.

За Орґанізацію Оборони Лемківщини:

Василь Левчик, голова;
Теодор Копка, фін. секр.;
Іван Борисевич, касієр.

З РЕСТОРАННОГО АЛЬБОМУ.

У державній харчівні в Москві лежить книжка, звана „жалібна". У ній можуть вписувати гості свої скарги. Ось кілька винятків з неї:

„22. липня. Питання до кухарів: Для кого варите борщ? Для людей, чи свиней?

3. серпня. Нині горохова зупа. Сиділи за столом 8 осіб; усі хотіли „віддати" її назад.

7. серпня. Адміністратори! Коли перестанете нас годувати зігнилою капустою? Совість ваша де?!

Відповідь адміністрації гостям:

„Для зупи треба мати юшку. Юшки без костей нема. На кожну порцію правдивої зупи треба бодай 100 ґрамів костей. Кільо костей коштує 80 коп.; 100 ґрамів — 8 копійок. Коли всім дати зупу на костях, то звідки взяти костей?!"

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Братство св. о. Николая, від. 5 У. Н. Союза в Асторії, Л. Ай., подає всім своїм членам і членицям сумну вістку, що дня 31. жовтня померла наша члениця КАТЕРИНА КРИВЕНЬ, років 20.

Покійна вийшла замуж дня 26. жовтня і вибралася зі своїм чоловіком в пошлюбну подорож. Вертаючися з Вашингтону назад додому, в дорозі захоріла, що треба було відставити Покійну до шпиталю в Балтімор, де й померла.

Покійна, хоч молода, була дуже активна в нашім народнім житті. Просимо всі члениці і членів відділу та наше громадянство до участи в похороні, який відбудеться в понеділок, дня 4. листопада, в годині 9. рано з дому жалоби при 19—06 Ditmars Blvd., Astoria, L. I. N. Y.

Павло Барнич, секр.

„СКАРБ"

(Правдива подія, яких, на жаль, багато).

В однім селі під Товмачем два старші господарі орали. Один водив коні, другий тримав чепиги. Нараз зачепили плугом об щось тверде... — Гов, тпру! Чекай, щось тут є, — каже той, що ходив за плугом. Біжи, дай рискаль, там є на возі. — Чекай, сусідо, ти знаєш що? — каже другий. — Мені казав колись „чунган" (ворожбит), що на моїм полі є закопаний скарб і я маю його знайти.

— Йди, йди! А може то справді скарб?!

— Як так, то не копаймо тепер — каже молодший. — Ще хто побачить і розбубнить по селі. Прийдуть „пани", заберуть до музею, тай пропало.

— Добре, лишім на полудне.

Була година десята, як той „скарб" знайшли, а до полудня мало зі шкіри не вискочили з цікавости, що там є і як вони поділяться скарбом. Той, що на його полі це було, не міг простити собі цього, що кликав нині супружника до роботи. Чи він не міг собі сам дати ради, а тепер давай тому „половину", і за що?...

А другий тимчасом думав інакше: думав, як він розбагатіє, не буде вже так бідувати, ані з голоду пухнути, а діти не будуть уже голі ходити, і може пішле котрого до „шкіл", бо є того дробу, Богу дякувати, аж пятеро.

Нарешті діждалися так довго очікуваного полудня. Десь коло 12-тої години дали коням їсти, а самі і не думаючи про полуденок, чимскорше за сокиру і рискаль та до „скарбу".

Прибігли на те місце і давай копати на переміну, аж піт котиться обом з чола. Обкопали вже „скарб" довкола і один до другого каже:

— Знаєш, та то якесь таке, як бочівка! Може то... і не доказав.

В тій хвилині здригнулася земля від сильного вибуху. Один з кандидатів на багатіїв замісць розсипати знайдені гроші, розсипав нещасний свої кости так, що всіх їх люди і не позбирали. Другий остався більше цілий і ще мав мабуть час поглянути в смертельній тревозі на те місце, де сподівався знайти „скарб", а знайшов свою смерть.

„Скарбом" — була гарматна куля зі світової війни.

П. Б.

Звідки взялися кацапи?

Бог сотворив лозу, лоза козу, коза цапа, — а цап кацапа!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Ювилей місцевого українського священика.

В неділю, 20-го жовтня ц. р., святкувала джерзисітська українсько-католицька парохія св. Петра й Павла 25-літній ювилей священства і 10-ліття праці в місцевій парохії й громаді о. Володимира Лотовича, члена У. Н. Союза. Як багато подій, що відбулися в Джерзі Сити, так і ця була небуденною справою, бо викликала заінтересування серед ширшого громадянства. З місцевости й околиці прибуло багато гостей на богослуження в церкві, відправлене ювилятом, в соєлуженні оо. В. Федаша і М. Маркова. Іменем церковного комітету привітав ювилята в дверях церкви гр. Василь Добровольський, а проповіди виголосили оо. Марків та Ф. Тарнавський. Прегарно співав хор ім. Лисенка під управою Андрія Ґели.

Вечором відбувся в Народному Домі при Фліт Стріт святочний бенкет, уладжений громадянським комітетом під проводом п. Григорія Євусяка, тостместром був п. Володимир Ваґнер. Прибули коло 450 гостей з Джерзі Сити, Бруклина, Ню Йорку, Нюарку, Перт Амбою й інших громад, а були і з дальшої Пенсилвенії. Привітів наспіло коло 50 з цілої Америки, їх відчитав д-р Л. Цегельський. Промов виголошено 18, між ними в імени парохії говорив Мих. Фурка, іменем міста комішенер парків Віліям МекҐоверн, іменем громади української гром. Євусяк, який вручив ювилятови дар від громади в сумі $500.00. В імені Союза Українок говорила пані А. Ваґнер, звертаючися в сторону пані Софії Лотовичевої, дружини ювилята, що саме обходила теж 25-літній ювилей подружжя із своїм чоловіком. Привітала віршем і квітами ювилятів учениця Ольга Дмитрів. Співав хор ім. Лисенка під управою А. Ґели, також грала орхестра під проводом Василя Ґели. Складали ще желання і виголосили промови: о. П. Понятишин; П. Процько; о. С. Тиханський; о. Ом. Павлик; проф. Кошиць; Д. Галичин; Кирило Піддубчишин; М. Заверуха; Ева Піддубчишин; Т. Каськів, Володимир Лотоцький; д-р С. Демидчук. Свято закінчилося біля півночі, після промови самого ювилята. З отриманого подарунку призначив о. В. Лотович на такі цілі: Рідна Школа в старому краю $25, Вища Школа в Стемфорді $20, Сиротинець у Чезепік $20, церква св. Петра й Павла $50 і Український Народній Дім у Джерзі Сити $20.

Учасник.

BALTIMORE, MD.

Ukrainians Take Part in Czechoslovak Independence Celebration.

The Ukrainian Ballet Club of Baltimore, Md., which has won an excellent reputation here, was invited to take part in the local Czechoslovakian Independence Day program, held on Monday, October 28th last.

A parade was one of the main features of the celebration. It started at 7 p. m. from the Bohemian Church Hall. Close to one hundred of the members of St. Michael's Ukrainian Catholic Church took part in it. About forty dancers in special costumes, carrying Ukrainian and American flags marched also led by Anna May Rakoczy, five-years old. The parade lasted about two hours.

The Czechoslovakians were impressed by the beautiful costumes of the Ukrainians taking part, and during the indoor excercises that were held special spotlights were trained upon them from both sides of the stage. When the curtain rose the groups in national costumes presented a beautiful picture, the lights playing over them and the small chorus singing the "Star Spangled Banner."

Many prominent speakers were present from Washington as well as Baltimore, including Governor Nice and Mayor Jackson of Baltimore.

The Ukrainian representative was Rev. Basil Maniosky. In his address, he declared that he was glad to see the Ukrainian people of Baltimore unite in the celebration with the Czechoslovakians as the Ukrainians and Czechoslovakians live on harmonious terms back in the old country.

MARIE RAKOCZY.

ВИСТУПАЛИ НА СВЯТІ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ:

Марія Ракочій (літ 12), Стефанія Ракочій (літ 8), Анна Ракочій (літ 5), всі з Балтімор, Мд., і всі члениці У. Н. Союза, від. 81.

Наукове пояснення.

Директор ботанічного городу показує гостям величезні дерева. Один гість дивується, звідкіля взялись такі велитні.

— Це дуже просте, мій пане — пояснює директор. — Ці дерева мають цілий день вільний і нічого іншого не роблять, тільки ростуть.

o

Повільний.

— Чому ви не хочете вести з паном Флеґмою ніяких інтересів?

— Він дуже повільний і вже раз наразив мене через те на прикрість.

— Як?

Мав усі вигляди стати мужем моєї теперішньої жінки, якби не його повільність.

o

Чванько.

В потязі в третій клясі звертається один адвокат до свого сусіда.

— Не люблю їхати другою клясою, бо там душно, нездорово і взагалі краще їхати третьою клясою.

— Так, відповідає сусід, для мене друга кляса також задорога.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Український Демократичний Клюб.

Серед цілого ряду українських національних товариств спеціяльну увагу звертає на себе Український Демократичний Клюб в Ню Йорку. Оснований ще тому тринацять літ, він має за собою вже не тільки порядний жмут громадянської праці між Українцями, але також гарну традицію як між Американцями так і чужими народностями. Одним з найбільших змагань Клюбу на американському терені треба вважати це, що Клюб старається, щоб американський уряд у всіх офіціяльних актах реєстрував нас як Українців, а не називав нас більше „Русинами", „Австрійцями", чи ще якось інакше. А це дуже важна річ, бо відомо, що давніша плутанина нашого національного імени була значною перешкодою на полі праці й звязків з Американцями.

Дальше, Український Демократичний Клюб є чи не одиноким того рода політичним згрупуванням Українців, що має широкі можливости й перспективи співпраці зі свободолюбним і правдиво демократичним американським громадянством. А треба знати, що сама Америка, крім своєї мабуть одинокої в світі гостинности, яка уможливлює побут цілим десяткам міліонів чужинців, є ще й тою країною, де справді плекається всі демократично-парляментарні засади. Тому існування таких політичних організмів, як Український Демократичний Клюб, є абсолютно конечним, бо там концентрується цілий рух тих ідей, які тепер опанували все американське політично-суспільне життя. Потребу його існування зрозуміли не тільки самі Українці. Представники майже всіх европейських і неевропейських народів повели широку організаційно-політичну працю в подібних клюбах і організаціях, що в результаті своїм дала дуже позитивну користь. Згадаймо, скільки то допомогли політичні й горожанські клюби Поляків, Італійців, Чехів, Німців, Мадярів і інших своїм народам в Европі, чи то безпосереднім своїм контактом з ними, чи посередно політичними інтервенціями при американському уряді. А здається нам, що навіть нема потреби говорити, як болюче відчули ми нашу політичну незорганізованість і брак звязків з американським громадянством і урядом підчас творення української державности й завзятої боротьби за її існування. Америка була тоді одною з переможних в европейській війні держав, що рішала про дальшу судьбу України.

Тепер, коли українська еміграція виступає в дальшій стадії своєї організації й кристалізації, коли наростає нове покоління американських Українців, що поволи, але стало, переходять процес зріжничкування, творячи українських професіоналістів, бизнесменів, станову інтелігенцію, як лікарів, адвокатів, професорів і т. п., — пора й подумати про зміцнення таких політичних організацій як Український Демократичний Клюб. Пригадуємо ще тут, що крім морально-національних користей, які дає Український Демократичний Клюб шляхом співпраці з американським громадянством, є ще причини нераз чисто практично-матеріяльного порядку, які промовляють за конечність такої політичної організації, як Демократичний Клюб. Відомо, що всі члени Клюбу — це американські горожани. Вони мають повне право в теперішних скрутніщих економічно часах домагатися від уряду будьякої помочі чи заняття. Знаємо всі, що в американському житті політичні впливи відграють величезну ролю, як в стейтових леґіслятурах, так також і при федеральнім уряді. А нам, Українцям, чи не потрібно тих впливів, коли зважити, що велике число зпоміж безробітних, це саме Українці?

Ось в листопаді відбуватимуться вибори до нюйорської стейтової леґіслятури, де, як відомо, кандидує наш земляк, адв. С. Ярема, який вже вийшов кандидатом при правиборах. П. Ярема є членом Українського Демократичного Клюбу й тому в інтересі нас всіх є, щоб він пройшов в леґіслятуру при останніх виборах. Здається, нема потреби вияснювати, які користи булиб для нас, колиб ми мали одного Українця в леґіслятурі. А чейже інші народи так і мають, тому не диво, що їх співгромадяни мають всюди доступ, з ними числяться урядові чинники й уможливлюють їм здобуття варстату праці.

Цих кілька слів приходить нам на думку, коли розглядаємо, які можливости далаб нам добре зорганізована праця в таких товариствах, як Український Демократичний Клюб. Нам абсолютно треба зміцнити ряди Клюбу, треба притягнути більше число Українців. Тоді й результати політичної праці будуть більші. Маємо певну запоруку того, бо на чолі цеї організації стоять загально поважані люди й горячі українські патріоти. Треба тільки прокинутися з тої байдужности, яка нічого ще нікому не дала, а вступати в такі американсько-українські політичні організації, до яких в першу чергу належить Український Демократичний Клюб.

У каварні.

Мориц Зайфенблят сидить із товаришем у нічній каварні. Нараз каже до товариша:

— Ой, ти йдеш, щоби бути ближче цієї дівчини, що сидить там при столику в куті? Кажу тобі, сам цукор!

— Бачиш, Зайфенблят, що цукор то правда, одначе занадто рафінований.

o

Зразкова згода.

— Якжеж почуваєшся в подружому житті? — питається приятелька приятельку, що тому рік вийшла замуж.

— Знаменито, досі не було ще між нами ріжниці думок. Як я маю рацію, чоловік зараз мені признає.

— Ну, а як він має рацію?

— Це ще ні разу не трапилося!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (18)

Як Ніярх дав приказ відслонити вогненний стовп, у провалі далися чути скрипоти простої машинерії. У ямах, викутих у скелі, чоловіки тягнули з усіх сил за шнури, що вели понад великі деревляні колеса. Поволі піднялося велике оловяне покривало та показалося світло на дні.

Пядь за пяддею піднімалось поволі накривало, поки не було видно цілий стовп у блискучій масі синьо-білого світла, що кидало якийсь надземний відблиск на памятник огидного божка. Лейді Бет була повна здивування й страху. Що це за така чудернацька маґія?

Тепер із святині під ними вийшов син Аркіша та став підходити до вогненного стовпа. По долині розходилися плаксиві окрики дитини. Як він підійшов до стовпа, похитнувся й заслонив очі руками. Так він підходив усе ближче й ближче.

Англійська дівчина знала, що містичні промені зі стовпа незадовго доконають жертви. Він певно згине мученицькою смертю. Нагло з її уст вирвався крик розпуки: „Стань!" Ніярх обернувся до неї; його очі були запалені страшним підозрінням.